

Srce moje pokorno je, ali se pomirilo nije.

Viktor Igo, „U Vilekijeu“,
iz zbirke *Kontemplacije*

I

Moja majka je umrla 9. februara 2017. Sama, u bolnici u Tulonu. U medicinskoj dokumentaciji piše: „Preminula je u prisustvu bližnjih“, a nijedno od njene dece nije bilo pored nje.

Moja majka, onako malena u bolničkom krevetu, umrla je bez mene. Moram živeti sa tim.

Tri nedelje ranije, saznala je da ima kancer. Tri nedelje ispitivanja dovele su do apsurdne odluke: operisaće je. Bazalna segmentatektomija, izvadiće tumor. Budite mirni. Napisala mi je: „Ne brinite, nisam sama“.

Moja majka je pobegla. Lečenje je prekinuto, uzalud smo je zvali, nije me pitala za mišljenje, nije sačekala da dođem i držim je za ruku. Prestala je da pati kada su joj iščupali srce. Sprečili su je da čuje reči svoje dece, reči umirenja i ohrabrenja, reči pozdrava, reči ljubavi. Moja majka se prepustila smrti, daleko od mene.

Pišem ove reči godinama kasnije. Napisala sam „moja majka je umrla“, mada u ovom trenutku ne ose-

ćam njeno odsustvo. Naravno, u grlu mi je knedla, suze naviru, ali mi je nestvarno da je nema.

Svoju majku sam gubila hiljadu puta, ovoga puta je neću izgubiti.

*

Njene oči, možda.

„Oči. Mogu li da joj uzmu oči?“ Šaljem ovo pitanje svojoj braći. Razmenjujemo poruke. „Očigledno je sve trulo, osim očiju. Pluća, srce, jetra, niko ih neće. Ali oči će rado uzeti. Jeste li OK s tim? Uvaliće nekom mamine oči? I onda, šta da radimo? Lus pita da li se slažemo da je sahranimo u Sanariju. Šta kažete? Ona bi to sigurno volela.“ Nema vremena za razmišljanje. Treba odmah odgovoriti, prestanite da postavljate pitanja. „Da, da, OK, ako ti misliš da tako treba, da, da, OK.“

Sa planine, na koju sam se sklonila, završavam poslednje pripreme oko sahrane majke. Moja mlađa sestra Lus je u bolnici u Tulonu. Objasnjava mi preko telefona: „Džins i neoplavi duks sa kapuljačom koji je mnogo volela. Šta ti misliš? Možeš li zamisliti da su joj obukli gaćice? Reći ću im: 'Ne dolazi u obzir! Moja majka nikada nije nosila gaćice! Jeste li poludeli! Proverićemo!'“

Lus i ja znamo tu priču sa gaćicama, po tome smo nas dve posebno siročići. Za nas, ženske, izgubiti majku

značilo je strah da će ovakve uspomene izbledeti. Možda ćemo jednog dana zaboraviti sliku kako ona u Sanariju čuči u travi i ispušta uzdah olakšanja. Sva-ke večeri: „Deco, vreme je za piškenje u travi“, što je značilo „Idemo na spavanje“. Na putu do Farme, uvek na istom mestu: „Dupe u vazduh, sve ženske isto-vremeno, kakvo blaženstvo! Uživajte u grančicama, devojke! Kakva sreća je ne biti muško!“ Moja sestra i ja imale smo svoj jezik, razmenjivale smo poglede za sutra, za život posle, sa našim kćerkama... Trebalo bi probati ne nositi gaćice!

*

Decu sam ostavila kod oca. Spustila sam se na jug sa svojim bratom Viktorom. Pravac Tulon.

U brzom vozu sitna deca vrište, mobilni telefoni zvone, ljudi jedu, gužva... Već 42 godine nas dvoje, licem u lice, moj brat blizanac i ja, razgovaramo po-gledima: Misliš li da ćemo stići? Volim te. Tu sam. Šta mi radimo ovde? Došao je najgori dan u našem životu.

Do Sanarija je vozio Viktor. Hotel „Farandola“ na kraju uzbrdice, odmah pored plaže „pravo u vodu“, gde me je, kada sam bila mala, opekla meduza. Oduvek smo gledali u taj hotel. Divili smo mu se iz daljine. Rekla sam sebi kako je dobro što postoji mesto gde možemo odsesti.

Sinoć sam pozvala recepciju. „Koliko noćenja?“ Da vidimo... Treba otići u bolnicu da potvrdimo kako

je to zaista naša majka koju sahranjuju, pokupimo njene stvari i prespavamo. Jedno noćenje. Sahraniti je i otići. Nema potrebe puštati korenje. „Samo jedno noćenje, molim vas.“ Rečenica koju bih više volela da nikada nisam morala izgovoriti. Pevni naglasak juga, osmeh s druge strane žice. „Znači kratak boravak. Dolazite poslovno?“ Jedno „ne“ biće dovoljno. Kako drugačije reći, osim ne?

*

Stigli smo. Smestili se. Izašli. Ne treba odugovlačiti. Pravac bolnica Sen Mis u Tulu. Tu ćemo naći Kolena i Lus, mog starijeg brata i moju mlađu sestru.

Ne baš živahni, ne sasvim sveži, prilično zblanuti, ali najzad zajedno. Zagrljaji i tišina. Skrajnuti pogledi. Reči su nepotrebne. Nebo je teško. Svako od nas verovatno motri na reakciju onog drugog, niko ne zna kako da se nosi s ovom mukom. Smejuljimo se jedni drugima vrlo nežno.

Kao ponovno okupljena, pomalo ofucana rok grupa, tumaramo po bolnici, tražimo mrtvačnicu.

Našli smo je. „A vi ste?“, udarili su nas pravo u glavu.

Reči izlaze iz mojih usta, jezik udara o nepce. Jedva me čuju. „Deca gospođe Pizije. Mi smo njena deca.“ Dežurni nastavlja istim tonom, i on deluje umorno: „Nije ovde. Nije kod mene. Nema gospođe

Pizije. Nemam gospođu Pizije. Žao mi je“. Kako se usuđuje. Moja sestra pokušava nešto drugo, izgovara prezime koje je uzela kada se udala. Naša izgubljena majka je pronađena! Bilo je dovoljno promeniti joj identitet. „Možete ući. Pokušao sam da je sredim ali nisam uspeo...“ I nije.

Užasno sam se plašila da uđem u tu prostoriju. Užasno sam se plašila da nije budna, plašila sam se da joj je lice izobličeno, plašila sam se da će odbiti da razgovara sa mnom, plašila sam se da neću moći da plaćem, plašila sam se da je ona zaboravila da sam ja njena kćerka i da će mi zabraniti da joj priđem.

Redom, jedan po jedan, išli smo da proverimo. Šta da proverimo? Ne znam. Svako od nas je ušao, plakao i udaljio se. Mnogo, mnogo i dugo ljubila sam njenu meku, hladnu kožu, a onda sam je zamolila za oproštaj. Dugo sam je molila.

*

Gde je lift, odeljenje onkologije?

Zombiji traže po bolnici stvari svoje majke.

Ovoga puta nismo pogrešili. „Došli smo po mladine stvari.“ Rok grupa na izmaku snaga!

Mlada bolničarka gura kolica na koja su stavili ogromnu vreću za smeće: „Evo, nisam našla ništa bolje. Molim vas odmah pogledajte da li su sve njene stvari tu“. Kocka je pala na najstarijeg.